

Jaarverslag Sociale zaken 2016

GEMEENTE BOEKEL

Mei 2017
Daatje Spruijt

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	2
Hoofdstuk 2	Programmaverantwoording	3
2.1	Programma 1 - Inkomen.....	3
2.2	Programma 2 - Participatie	5
2.2	Programma 3 – Voorzieningen en ondersteuning.....	6
Hoofdstuk 3	Kengetallen.....	9

Hoofdstuk 1 Inleiding

In de loop van 2016 werd duidelijk dat ISD Optimisd per 1 januari 2017 niet langer zou bestaan. De wereld van de sociale zekerheid kenmerkt zich door zijn weinig stabiele karakter. Een wijziging van uitvoerder voor onze dienstverlening sociale zaken na 2 jaar ISD Optimisd helpt daar zeker niet bij. In de loop van 2016 hebben al een aantal medewerkers afscheid genomen van ISD Optimisd. Daarbij is steeds gekeken wat er aan vervanging georganiseerd werd met het oog voor de continuïteit van de dienstverlening.

In 2016 zijn we zeker niet stil blijven staan. Nieuwe ontwikkelingen zijn opgepakt, hetzij in beperktere mate. Zo is er een bestandsanalyse uitgevoerd en is ISD Optimisd verder gegaan met de doorontwikkeling van het groenproject samen met de WSD. Ook zijn we gestart met integrale trajecten voor vergunninghouders. Dit in samenwerking met het SW-bedrijf IBN en het bedrijf van Willem Peters P.O.R.

In 2016 heeft ISD Optimisd een journalist van het NRC laten meelopen wat geresulteerd heeft in 5 mooie artikelen over ISD Optimisd en de Participatiewet in de uitvoeringspraktijk. Wat ook niet onvermeld moet blijven is dat het werkgeversservicepunt Frisselstein de beste resultaten heeft geboekt in de regio Noordoost-Brabant. Dit is met name te danken aan de goede samenwerking met het UWV en de SW-bedrijven.

De conjunctuur in Nederland is aan het verbeteren maar de instroom in de Participatiewet blijft onverminderd hoog. De redenen hiervoor zijn:

- Meer vluchtelingen: veel nieuwe mensen hebben een verblijfstatus gekregen en deze groep mensen zijn vaak afhankelijk van de bijstand.
- Nieuwe groepen: door de invoering van de Participatiewet zijn nieuwe groepen op de bijstand aangewezen zoals de jonggehandicapten met arbeidsvermogen en mensen die voorheen in de sociale werkvoorziening terecht kwamen.
- De naweeën van de economische crisis: er is nog steeds een grote doorstroom van werklozen vanuit de WW naar de bijstand.
- Flexibilisering van de arbeidsmarkt: aan de onderkant van de arbeidsmarkt bestaat de werkgelegenheid steeds vaker uit parttime en tijdelijk werk. Een groeiende groep heeft bijstand als aanvulling op onregelmatige en lage inkomsten.
- Verkorting WW-duur: de nieuwe Wet Werk en Zekerheid leidt vanaf 2016 tot een snellere doorstroom van WW naar bijstand.

De uitstroom blijft daarbij achter. De redenen hiervoor zijn dat de bijstandspopulatie pas daalt bij langere economische bloei omdat er veel concurrentie is van andere werkzoekenden die veelal betere papieren hebben. Daarnaast is er een groeiende groep van 45-plussers in de bijstand. Het is een feit dat werkloze ouderen minder snel werk vinden dan jongeren. Als laatste kan nog genoemd worden de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd. De uitstroom van ouderen vertraagt door de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd.

Ondanks de vele onzekerheden door de opheffing van ISD Optimisd en de overgang naar de nieuwe gemeente Meierijstad is er veel bereikt voor de klanten. We gaan er van uit dat het de nieuwe partner voor de dienstverlening sociale zaken, gemeente Meierijstad, ook gaat lukken om mensen die het minder hebben in hun kracht te zetten.

Hoofdstuk 2 Programmaverantwoording

2.1 Programma 1 - Inkomen

Ambitie

Ook in 2016 is het beleid onveranderd gericht geweest op het zoveel mogelijk beperken van de uitkeringslasten. Speerpunten daarbij zijn beperking van de instroom, vergroting van de uitstroom en verhoging van de baten uit debiteurenbeheer.

Ontwikkeling klantenbestand

Nederland

De arbeidsmarkt heeft zich in 2016 weliswaar fors hersteld, maar er was nog steeds sprake van een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden. De invoering van de Participatiewet betekende namelijk een uitbreiding van de doelgroep. Jongeren met een gedeeltelijke arbeidsbeperking hebben geen recht meer op een Wajong-uitkering. Daarnaast is de toegang tot de WSW afgesloten. Dit heeft uiteraard gevolgen gehad voor de instroom. De verhoogde instroom houdt ook verband met de significante toename van de instroom van asielzoekers in Nederland. Dit heeft geleid tot een forse verhoging van de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor de gemeenten. De meeste vergunninghouders zijn namelijk voor hun bestaansvoorziening aangewezen op bijstand.

In 2016 is het gemiddelde klantenbestand Participatiewet (jonger dan 65 jaar) gestegen van 382.400 (gemiddelde over 2015) naar 395.700 (gemiddelde tot en met november 2016), een stijging van 3,5%. Dit was dezelfde stijging als in 2015. Het gemiddelde IOAW/Z-klantenbestand is in deze periode gestegen van 20.600 tot 25.200, een stijging van 22,3%. In 2015 was de stijging 19,5%. (Noot: landelijke cijfers over het Bbz-bestand zijn niet bekend).

Boekel

Het klantenbestand van Boekel is sterker gestegen. Het gemiddelde klantenbestand is gestegen van 99 over 2015 naar 104 in 2016. Een stijging van 5 klanten (5,1%). In 2015 was er nog sprake van een daling van het klantenbestand van 3,8% (van 105 naar 101 klanten).

Gemiddeld klantenbestand Participatiewet, IOAW/IOAZ en Bbz			
2015	2016	+/-	%
99	104	5	5,1%

Vergunninghouders

De forse verhoging van de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor de gemeente heeft uiteraard een belangrijke invloed gehad op de toename van het klantenbestand.

Taakstelling huisvesting vergunninghouders					
1e hj 2014	2e hj 2014	1e hj 2015	2e hj 2015	1e hj 2016	2e hj 2016
4	6	9	9	12	14

De daadwerkelijk gerealiseerde taakstelling huisvesting vergunninghouders in 2016, en daarmee gepaard gaande instroom in de Participatiewet, was als volgt

Realisatie taakstelling 2016	Instroom uitkering 2016
37	17

In Hoofdstuk 4 Kengetallen is een specificatie van de ontwikkeling van het klantenbestand opgenomen.

Resultaten poortwachter

In het kader van beperking van de instroom wordt gebruik gemaakt van de poortwachter. Deze heeft tot taak om het aantal aanvragen voor een uitkering levensonderhoud zo minimaal mogelijk te houden. Alleen die klanten die daadwerkelijk recht op uitkering hebben worden toegelaten. De poortwachter beoordeelt of er recht bestaat op uitkering. Ook beoordeelt de poortwachter wat de kansen op de arbeidsmarkt zijn en verwijst de poortwachter klanten naar openstaande vacatures. Bij vermoedens van fraude wordt de preventiemedewerker ingezet en worden huisbezoeken afgelegd. Doelstelling voor 2016 (ISD Optimisd breed) was een preventiequote tussen de 35% en 50% te realiseren. Dat wil zeggen dat 35% tot de helft van de meldingen voor een uitkering niet zouden leiden tot een daadwerkelijke aanvraag.

Voor Boekel hebben zich in 2016 36 personen gemeld voor een intakegesprek. Na aanleiding van dit gesprek hebben 15 personen afgezien van de aanvraag om een uitkering levensonderhoud. De drie belangrijkste redenen waren:

- een te hoog inkomen of vermogen;
- aanspraak op een voorliggende voorziening;
- vinden van werk (eventueel na verwijzing).

De preventiequote voor Boekel is daarmee uitgekomen op 41,6%.

Resultaten handhavingsbeleid

Het handhavingsbeleid is ook onderdeel van het beleid gericht op het zoveel mogelijk beperken van uitkeringskosten. Doelstelling van het handhavingsbeleid voor 2016 was om 15 uitkeringen te beëindigen (ISD Optimisd breed). Daarnaast was het doel om door preventiemaatregelen te voorkomen dat minimaal 15 uitkeringen verstrekt zouden worden (ISD Optimisd breed).

In 2016 zijn voor Boekel 4 preventie- en fraudeonderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben geleid tot 2 beëindigingen van de uitkering. Met een gemiddelde kostprijs per uitkering levensonderhoud van € 12.000 per jaar, leveren de beëindigingen een kostenbesparing op.

Analyse klantenbestand

In 2016 is het klantenbestand geanalyseerd. Deze bestandsanalyse is uitgevoerd door een gespecialiseerd extern bureau. Het doel was na te gaan of de klanten naar vermogen deelnemen aan de participatiemaatschappij, zich houden aan alle wet- en regelgeving en gebruik maken van de voorzieningen die er zijn.

In totaal zijn er voor Boekel 18 dossiers onderzocht. Dit heeft geleid tot 5 beëindigingen (28%). 3 dossiers zijn beëindigd wegens werkaanvaarding, 1 persoon had recht op een voorliggende voorziening en 1 persoon is fulltime gaan studeren. Alleen al voor 2016 heeft dit een besparing aan feitelijke uitkeringskosten opgeleverd van ongeveer € 30.000. Meerjarig zijn de besparingen een veelvoud hiervan. De investeringskosten bedroegen € 12.000.

Boetebeleid

Sinds 2013 geldt een streng boeteregime als sprake is van fraude met uitkeringen. Op grond van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) medio 2015 is het boetebeleid aangepast. De CRvB stelt dat de Fraudewet onvoldoende ruimte bood voor maatwerk en heeft bepaald dat rekening moet worden gehouden met de mate van verwijtbaarheid. In januari 2016 heeft de CRvB opnieuw een aantal uitspraken gedaan over de Fraudewet. De CRvB heeft bepaald dat bij het vaststellen van de hoogte van de boete ook rekening moet worden gehouden met de afloscapaciteit van de belanghebbende.

In 2016 is er 1 boete opgelegd, voor een bedrag van € 4.975. Daarnaast is er 1 waarschuwing uitgedeeld.

Resultaten debiteurenbeleid

Doelstelling van het debiteurenbeleid is het verhogen van de inkomsten uit terugvordering en verhaal. Deze doelstelling was voor 2016 geconcretiseerd in het realiseren van een incassoratio van 15% voor het totaal aan uitstaande vorderingen en 7% voor fraudevorderingen.

De incassoratio voor het totaal uitstaande vorderingen is uitgekomen op 15%.

Normbaten Bbz

Het debiteurenbeleid en beheer van het Bijstandsbesluit Zelfstandigen (Bbz) is er op gericht meer ontvangsten te genereren dan het landelijk macro normpercentage. Het normpercentage bedroeg voor 2016 63,3%. Deze doelstelling is gehaald.

Normbaten	Ontvangsten
€ 8.862	€ 25.215

Financieel

BUIG-budget 2016

In september jl. zijn de definitieve budgetten voor 2016 vastgesteld en zijn de voorlopige budgetten voor 2017 bekendgemaakt. Het definitieve budget 2016 valt iets hoger uit dan het in juni 2016 bekend gemaakte nader voorlopig budget.

Nader voorlopig budget 2016	Definitief budget 2016	Voorlopig budget 2017
€ 1.099.897	€ 1.104.360	€ 1.173.640

Resultaten BUIG-budget 2016

Onderstaand de resultaten over 2016. Het resultaat is iets slechter dan de eerdere prognose, welke gebaseerd zijn op de stand van zaken per 30 september 2016. Het tekort van € 39.586 is minder dan het eigen risico van 5% van het BUIG-budget om een vangnetuitkering aan te kunnen vragen.

Omschrijving	2016	2015
Toegekend budget	€ 1.104.360	€ 991.425
Lasten	€ 1.170.340	€ 1.117.571
Baten	€ 26.394	€ 16.086
Resultaat	€ -39.586	€ -110.060
	-3,6%	-11,1%

2.2 Programma 2 - Participatie

Ambitie

In 2016 hebben we ons ingezet voor het vergroten van de participatie van onze klanten en het verder vorm geven aan de samenwerking met onze partners zoals het SW-bedrijf, het (speciaal) onderwijs en het regionaal werkbedrijf. Ondersteunend aan de aanpak was het dienstverleningsmodel. Het uitgangspunt daarbij was dat iedereen meedoet naar vermogen.

Het duurzaam laten re-integreren van mensen uit de bijstand naar betaald werk is in sommige gevallen een taaie opgave. Vanwege problemen en belemmeringen waar deze inwoners veelal mee te maken hebben. In 2016 hebben we geprobeerd om nog beter in te spelen op de specifieke situatie van een bijstandsgerechtigde.

Transitiearrangement IBN

Het arrangement is ingezet om de vrijkomende werkplekken (voorheen SW) bij IBN aan te bieden aan personen uit de doelgroep van de Participatiewet. Specifiek gaat het om de bijstandsgerechtigden met een geschatte loonwaarde tussen 30-80% en niet uitkeringsgerechtigde jongeren vanuit het PRO/VSO. Het project met IBN loopt vanaf oktober 2014. De invulling van het transitiearrangement is volgens afspraak gelopen.

Taakstelling en realisatie transitiearrangement	
Taakstelling	Gerealiseerd
9	9

Vergunninghouders

De laatste jaren is er sprake van een flinke toename van asielinstroom en daarmee toename van vergunninghouders in de bijstand. Het gebrek aan kennis en vaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal en maatschappij vormen een grote drempel voor vergunninghouders om snel aan het werk te kunnen. Een belangrijke doelstelling is om te voorkomen dat een grote groep vergunninghouders jarenlang van een bijstandsuitkering afhankelijk blijft. Om dit te voorkomen is in de loop van 2016 een samenwerking opgezet met IBN en het bedrijf van Willem Peters P.O.R. Half 2017 volgt een eerste evaluatie van deze twee projecten.

Wet taaleis

Sinds 1 januari 2016 heeft de gemeente de verplichting om haar bijstandsgerechtigden te screenen en te handhaven in het kader van de Wet taaleis. Medio juni is ISD Optimisd gestart met de screening van potentiële taaleisplichtigen.

Financieel

De resultaten van het participatiebudget waren als volgt.

Werkdeel 2016	€ 83.401
Restant budget 2015	€ 9.349
Totaal budget 2016	€ 92.750
Lasten	€ 86.689
Saldo	€ 6.061

2.2 Programma 3 – Voorzieningen en ondersteuning

Ambitie

Het programma Voorzieningen en ondersteuning ziet op het voorkomen en bestrijden van sociaal isolement als gevolg van het niet participeren in de samenleving en/of te laag inkomen en het bieden van goede inkomensondersteunende voorzieningen en effectieve schuldhulpverlening.

Bereik Minimabeleid

Op basis van een bestandsanalyse kan een voorzichtige indicatie worden gegeven van het bereik. Voor de bepaling van de omvang van de doelgroep is gebruik gemaakt van de Periodieke minimascan van adviesorganisatie Stimulansz. Voor Boekel is de omvang van de doelgroep bepaald op 260 huishoudens. Over 2016 is het bereik uitgekomen op 180 huishoudens, zijnde 69% van de doelgroep. Ten opzichte van 2015 is dit een stijging van 9%.

Aantal huishoudens	Bereik 2015	%	Bereik 2016	%
260	157	60%	180	69

Aanvragen en uitgaven minimabeleid

Het aantal aanvragen bijzondere bijstand/minimabeleid is ten opzichte van 2015 licht gestegen. Er werden 228 aanvragen ingediend.

Vergeleken met 2015 zijn de uitgaven ingevolge het minimabeleid fors gestegen.

Uitgaven minimabeleid			
2015	2016	+/-	%
€ 182.872	€ 245.738	€ 62.866	34%

Net als in 2015 waren de kosten van bewindvoering de belangrijkste uitgavenpost. Dit is in overeenstemming met het landelijk beeld. Door verruimde wetgeving neemt het aantal onder bewindgestelden in verband met schuldenproblematiek toe. Daarmee neemt ook het beroep op de bijzondere bijstand toe. De gemeente is namelijk verplicht bijzondere bijstand te verstrekken voor deze kosten.

Om deze kosten zoveel mogelijk te beperken bieden de klantmanagers schuldhulp waar mogelijk goedkopere vormen van budgetbeheer of tijdelijk budgetbeheer aan.

Minimaloket en formulierenbrigade

In het kader van het minimabeleid wordt ook ondersteunende dienstverlening aangeboden in de vorm van het Minimaloket en de Formulierenbrigade. Het Minimaloket wordt bezocht voor advies, het indienen van een aanvraag, voor informatie of voor het inleveren van bewijsstukken. De Formulierenbrigade, een samenwerkingsverband van ISD Optimisd met Maatschappelijk werk/Sociaal raadslieden Ons Welzijn helpt bij het invullen van formulieren voor het aanvragen van inkomensondersteunende voorzieningen. De meeste klanten zijn inmiddels beter op de hoogte van de mogelijkheden en zelf in staat de vereenvoudigde formulieren in te vullen. Dit zie je terug in de verminderde aantallen.

De Formulierenbrigade wordt bemand door uitkeringsgerechtigden en heeft mede tot doel het opdoen van werkervaring.

2015			2016		
Minimaloket	Formulieren- brigade	Totaal	Minimaloket	Formulieren- brigade	Totaal
25	101	126	12	22	34

Schuldhulpverlening

Ambitie

Uitgangspunt is dat schuldhulpverlening breed toegankelijk moet zijn. De dienstverlening moet voldoende afgestemd zijn op de individuele omstandigheden en moet voldoende maatwerk bieden.

De schuldhulpverlening die we aanbieden voldoet aan de opvattingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Mensen met financiële problemen mag de toegang tot schuldhulpverlening niet worden ontzegt, zonder dat naar de individuele omstandigheden wordt gekeken. Van belang blijft ook de integrale benadering, aanpak en intensieve samenwerking met andere hulpverlenende instanties, omdat er vaak sprake is van meervoudige problematiek.

Aanvragen

Voor de schuldregelingstaken werkt ISD Optimisd samen met de Gemeentelijke Kredietbank van de gemeente 's-Hertogenbosch (GKB). Bij de GKB worden schuldregelingstrajecten ingekocht.

Aanvragen schuldhulpverlening	
2015	2016
9*	27

* Eind 2015 is de schuldhulpverlening door ISD Optimisd overgenomen van de Kredietbank Nederland waar we tot 1 januari 2016 een overeenkomst mee hadden. Dit cijfer geeft geen volledig jaar weer.

Aanvragen GKB	
2015	2016
1	8

Beoordeling aanvragen Voedselbanken

ISD Optimisd heeft de screening gedaan van aanvragen voor een voedselpakket van de verschillende voedselbanken van Veghel, Sint-Michielsgestel en Schijndel. In overleg met de Voedselbank Veghel kan de klantmanager schuldhulp een inwoner van Boekel doorverwijzen naar de Voedselbank Veghel. Het verstrekken van een voedselpakket is in beginsel een tijdelijke voorziening van maximaal 3 maanden. In die periode verwacht men dat het inkomen van de aanvrager voldoende stabiel is om weer in de eerste levensbehoeften te voorzien.

In 2016 hebben 3 gezinnen gebruik gemaakt van de Voedselbank Veghel.

Hoofdstuk 3 Kengetallen

Aantal uitkeringen levensonderhoud				
Soort	Ultimo 2015	Ultimo 2016	+/-	%
Participatiewet	85	102	17	20%
Bbz	0	0	0	0%
IOAW/Z	11	11	0	0%

Reden Instroom		
Omschrijving	Aantal	%
Beëindiging studie	0	0%
Arb. dienstbetr./uitk. ziekte	3	8%
Additionele arbeidsplaats	1	3%
Zelfstandig beroep of bedrijf	3	8%
Uitk. arbeidsongeschiktheid	0	0%
Uitkering werkloosheid	1	3%
Ander inkomen	1	3%
Beëindiging huwelijk/relatie	2	5%
Andere/onbekende oorzaak	26	70%
Oorzaak bij partner	0	0%
Totaal	37	100%

Reden Uitstroom		
Omschrijving	Aantal	%
Niet volgen van onderwijs	0	0%
Overschr. max duur buitenl.	0	0%
Detentie	0	0%
Onderwijs + studiefinanciering	1	5%
Arb. dienstbetr./uitk. ziekte	9	42%
Zelfstandig beroep of bedrijf	0	0%
Uitk. arbeidsonges./werkloosh.	0	0%
Overige uitkeringen	0	0%
Ander inkomen	0	0%
Aangaan relatie	0	0%
Bereiken AOW leeftijd	3	14%
Geen inlichtingen	1	5%
Verhuizing andere gemeente	4	19%
Verhuizing naar buitenland	1	5%
Overlijden	1	5%
Oorzaak bij partner	1	5%
Andere oorzaak	0	0%
Totaal	21	100

Specificatie kostensoorten minimabeleid			
Omschrijving	2015	2016	+/-
Ziektekostenregeling	€ 22.709	€ 24.613	€ 1.904
Inkomenstoeslag	€ 17.655	€ 19.146	€ 1.491
Inrichtingskosten	€ 13.728	€ 36.708	€ 22.980
Bewindvoering	€ 61.023	€ 77.192	€ 16.169
Participatiefonds	€ 24.284	€ 24.811	€ 527
Overige kosten	€ 43.033	€ 63.268	€ 20.235
Totaal	€ 182.432	€ 245.738	€ 63.306